

Temat opracowania: **OCHRONA NIEZAREJESTROWANEGO WZORU PRZEMYSŁOWEGO**

Autor opracowania: **aplikant adwokacki Jadwiga Tryniecka**

Data: **2.12.2013 r.**

Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Przedmiotem prawa autorskiego są m.in. utwory wzornictwa przemysłowego. Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności (art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, dalej: *pr.aut.*). Prawo autorskie przysługuje twórcy, o ile ustawa nie stanowi inaczej (art. 8 ust. 1 *pr.aut.*). Twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 *pr.aut.*).

Prawa autorskie dzielimy na osobiste i majątkowe. Autorskie prawa majątkowe są zbywalne - mogą one przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy (art. 41 ust. 1 pkt 1 *pr.aut.*). W przypadku naruszenia prawa te korzystają z ochrony. Według art. 79 ust. 1 *pr.aut.* uprawniony może wówczas żądać:

- 1) zaniechania naruszenia;
- 2) usunięcia skutków naruszenia;
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody:
 - a) na zasadach ogólnych albo
 - b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
- 4) wydania uzyskanych korzyści.

Niezależnie od roszczeń wskazanych wyżej uprawniony może się domagać:

- 1) jednokrotnego albo wielokrotnego ogłoszenia w prasie oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie lub podania do publicznej wiadomości części albo całości orzeczenia sądu wydanego w rozpatrywanej sprawie, w sposób i w zakresie określonym przez sąd;
- 2) zapłaty przez osobę, która naruszyła autorskie prawa majątkowe, odpowiedniej sumy pieniężnej, nie niższej niż dwukrotna wysokość uprawdopodobnionych korzyści odniesionych przez sprawcę z dokonanego naruszenia, na rzecz Funduszu, o którym mowa w art. 111 *pr.aut.*, gdy naruszenie jest zawinione i zostało dokonane w ramach działalności gospodarczej wykonywanej w cudzym albo we własnym imieniu, choćby na cudzym rachunek.

Dodatkowo, sąd rozstrzygając o naruszeniu prawa może orzec na wniosek uprawnionego o bezprawnie wytworzonych przedmiotach oraz środkach i materiałach użytych do ich

wytworzenia, w szczególności może orzec o ich wycofaniu z obrotu, przyznaniu uprawnionemu na poczet należnego odszkodowania lub zniszczeniu.

Wzorem przemysłowym zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (dalej: *pwp*) może być wyłącznie postać wytworu (wytworem jest każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych) lub jego część, odnosząca się tylko do wyglądu zewnętrznego, nie zaś do samego produktu. Na wzór przemysłowy możliwe jest udzielenie prawa z rejestracji (art. 105 *pwp*). W rozumieniu przepisów ww. ustawy prawo z rejestracji uzyskać można jedynie na wzór posiadający indywidualny charakter nadany mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację, a uzyskanie tego prawa uprawnia do wyłącznego korzystania z wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Ochrona płynąca z wzoru przemysłowego może obejmować tylko to, co widać na zewnątrz danego produktu, nie dotyczy zaś elementów znajdujących się wewnątrz produktu i niezauważalnych dla odbiorców, nawet jeżeli byłyby one identyczne. Wzór przemysłowy musi być również nowy co oznacza, iż przed datą dokonania zgłoszenia do Urzędu Patentowego nie został on udostępniony publicznie przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób, np. przez sprzedaż. Wcześniejsze ujawnienie wzoru powoduje, iż staje się on domeną publiczną i nie może on być już chroniony.

Nadto, przedsiębiorcy mogą chronić niezarejestrowany wzór w postaci trójwymiarowego znaku towarowego, gdy kształt lub opakowanie produktu posiadają charakter oraz cechy odróżniające i wymagane dla znaku towarowego, mogą również chronić swój produkt jako tajemnicę handlową.

Niezarejestrowany wzór może być także chroniony w oparciu o przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Zgodnie z art. 13 tej ustawy, czynem nieuczciwej konkurencji jest naśladowanie gotowego produktu, polegające na tym, że za pomocą technicznych środków reprodukcji jest kopiowana zewnętrzna jego postać, jeżeli może wprowadzić klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu. Jeżeli naśladowanie cech funkcjonalnych gotowego produktu wymaga uwzględnienia jego charakterystycznej formy, co może wprowadzić klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu, naśladowca jest zobowiązany odpowiednio oznaczyć produkt. Natomiast zgodnie z art. 24 tej samej ustawy, kto za pomocą technicznych środków reprodukcji kopiuje zewnętrzną postać produktu lub tak skopiowany wprowadza do obrotu, stwarzając tym możliwość wprowadzenia klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu, czym wyrządza poważną szkodę przedsiębiorcy, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Niewątpliwie, silną i bezwzględną ochronę wzoru przemysłowego daje jego wcześniejsze zgłoszenie i zarejestrowanie w Urzędzie Patentowym. W takiej sytuacji bowiem uprawniony może zakazać osobom trzecim wytwarzania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu, eksportu lub używania wytworu, w którym wzór jest zawarty bądź zastosowany, lub składowania takiego wytworu dla takich celów. Niemniej jednak, w przypadku niedokonania zgłoszenia nie przesądza to o negatywnym dla uprawnionego rezultacie sprawy w przypadku naruszenia wzoru przemysłowego przez niego wykorzystywanego, który wcześniej nie został zgłoszony i zarejestrowany w Urzędzie Patentowym.